SIAŬBIT The SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U.S.A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1962 Listapad-Śniežań No. 29 (H. 6) November-December, 1962

Redakcyja „Siaŭbita" žadaje Svaim Čytačom Viasiołych Kalad i ščaślivaha Novaha 1963 Hodu!

Uzhardžany — akryty sławaj
Vaładar viakoŭ śmiarotny
A Ciełam stalasia Słova
I žyło žyćciom harotnym!

Dziciatka usio źmianiła
Ź biednych pastuškoŭ darami
O Słova, što Ciełam stała,
Žyvi viečna pamiž nami!

Paškaduj, Dziciatka Boža,
Našuju ziamielku miłu!
Adviarni ad nas biazbožža,
Daj lubovi, viery siłu!

Daj nadzieju vytryvału
Z śviatymi usimi darami!
O Słova, što Ciełam stała,
Žyvi viečna pamiž nami!

AB DVUCH ŚCIAHOCH.

„A voś vybar prad vami; — siahodnia vybierajcie što vam padabajecca, kamu pierad usim žadajecie słužyć” (Jos. 22, 15).

Siahodnia uvieś śviet pradstaŭlaje dzivosny i smutny vyhlad. A što istotna drenna dzieicca, ab hetym sumnievacca nia možna. Užo śv. Pius X u pieršaj svajej encyklice da episkopaŭ usiaho śvietu taki čorny, ale praŭdzivy padaŭ abraz siahodnašnich časaŭ.

„Supráć svajmu Stvarycielu”, kaža Apostolskaja Stalica, „uzburylisia narody, a razdumyvali lohkadumnyja rečy” (Ps. 2, 1). „Idzi von ad nas” (Iob 21, 14), blizu adnahałosna kryčać vorahi Boha. Ad hetaha u šmat narodaŭ vyhasła češć adviečnaha Pana; z žyćcia pryvatnaha i publičnaha vykinieny uzhlad na najvyžšejšy Jaho Majestat, dy usiej siłaj i uva usialaki sposab nad hetym pracujuć, kab zusim zahinuła pamiać ab Bohu i paniaćciu Boha.

„Čałaviek ady”, kazaŭ śv. Ajciec, z šalonaj hordaściaj choča zaniać miejsca, vynosicca tak daloka, što pahardžajučy Božym Majestatam i hety vidomy śviet chočuć zamianić u śviatyniu dla samoha siabie. — Chopić tołki z uvahaj pahladzieć na toje, što nas akružaje, a pierakanajemsia, što tak recaistna jość.

Uvieś śviet padzialiŭsia na dźvie čaści, u raznych ściahoch i u raznych metach. Uvieś śviet jość terenam vialikaha zmahańnia, na katorym užo ad stahodździaŭ, ale u našych časach bolej, haračej stajać jak dva vialikija vojski. Vyhladaje, jak-by u našych časach mieła razyhracca strašnaja baraćba, jakaja užo tryvaja viakami. A kažnaje vojska bjecca pad svaimi kiraŭnikami. I nad adnym ź ich šyraka razpuščany ściah satana, — a nad druhim ściah Chrystusa. Vojskam tych dvuch kiraŭnikoŭ usie ludzi. Kažny z nas siahodnia zmahajecca abo pad ściaham Zbaviciela, abo pad ściaham šatana. Heta dzieicca ad našaha volnaha vybaru.

Pan Chrystus kliča kažnaha, kab zapisaŭsia pad jahony ściah. Ale nievialiki lik idzie za Im, a šatana armija množycca u zastrašajučy sposab.

Siahodnia pry hadaŭščynie Uradžeńnia Zbaviciela, Jon stanovicca prad nami i kaža: „A voś vybar prad vami, — vybirajcie siahodnia, što kamu padabajecca, kamu pierad usim žadajecie słužyć. — Pryhledźmysia siahodnia uvažna tym dvum voraham, tym dvum ściaham, a paślej vybirajmo Pana Chrystusa, kab ź Im ad siahodnia byli až da kanca našaha žyćcia.

Karaleŭstva šatana na śviecie jość vialikaje i panavańnie jaho razšyrana. Da jaho naležać usie, ab katorych kaža śv. Piśmo, „vybrali ciamnatu, bo učynki ich byli złyja”. Naležać da jaho pierad usim, katoryja Božaje Imia vykinuli iz svajho serca, tyja katoryja ahałasili zmahańnie z Boham, katoryja palubili hrachi i ich niepravotu, katoryja padnialisia viaści šatanskaje pasłanstva i druhich pryvodziać da hrechu, katoryja siajuc zharšeńnie słavami i svaim prykładam. Heta jość strašnaja armija kiraŭnika ciamnaty, heta jahonaje vojska. Pasiarod ich šatan pastaviŭ svoj tron i sieŭ na im, jak kaža Apostoł Narodaŭ: „U postaci anioła śvietu”. I vyviesiŭ nad saboj svoj ściah i akružyŭsia tym usim, čym tolki moža paciahnuć ludziej; uciechami i skarbami śvietu, dy usiakimi abiacankami. „Karaleŭstvo śvietu i chvału jaho... usio dam tabie, kali upaŭšy, pakłonišsia mnie” (Mat. 4, 10). — Hladzicie što dzieicca! Biednyja, zbłukanyja, atumanianyja ziamnoj roskašaj, azoranyja bleskam tych dačasnych skarbaŭ i tymi šatanskimi abiacankami — hramadna ustupajuć u šerahi šatanskija. Zabyvajucca i latuć na aślep u zastaŭlenyja sidła, takšto nia čujuć jenkaŭ i stohnaŭ pakaranych, vydabyvaščychsia iz pad ziamnoha šatanskaha tronu; nia vidziać viečnych ahniovych połymiaŭ, akružajučych usiu jahonuju postać, ani strašnaha čarviaka žurby i rozpačy, supačyvajučaj na dnie kielicha rozkašy, katory da ich vusnaŭ šatan padaje. U hetaki sposab množacca u našyja časy zastupy piakielnaha vojska, katoraha adznakaj jość nadmiernaje pažadannie uciechaŭ i zabavaŭ, zabyvajučysia Boha, pataptańnie Jaho śviatoj voli.

Toje ab čym pierad chvilinaj uprytomnili, heta jość strašydła, heta nia prostaja vydumka, ale, na žal, rečaisnaść. Kamuž słužać tyja tysiačy ludziej, addanych svaim schilnaściam, paśviačajučym usie svaje siły tolki i vylučna zdabyvańniu bahactva i hrešnaha žyćcia. Heta-ž jany pataptali Božaje prava, jany zabili sumleńnie, jany zatracili svaju dušu i šmat inšych zdabyli svajmu panu, katoramu słužać, pad katoraha ściah zapisalisia, katoramu pakorna addajuć svoj pakłon, kab u zamienu atrymać ad jaho, što im abiacaŭ: „karaleŭstvo śvietu i chvału jaho...” — I my pasiarod usiaho hetaha žyviom. I nas vabiać takimi źziajuščymi svaimi skarbami, tymi pažadańniami. I nas choča uciahnuć u vir paciechaŭ i zabavaŭ, u katorych šaleje siahodniašni śviet. I da nas adzyvajecca kusiciel: „Karaleŭstva śvietu i chvału ich... usio dam tabie, kali upaŭšy, pakłonišsia mnie”. — My viedajem, što, na takija słovy, na takuju abiecanku, adkazaŭ Zbaviciel śvietu, kali i Jon, Najśviaciejšy, nia byŭ volny ad padobnych spakusaŭ. Heta-ž Jon na toje pryjšoŭ, kab ź Jaho žyćcia mahli mieć žy-

vy prykład. Tamu pazvoliŭ, kab šatan da jaho prystupiŭ, kab i prad Im razkazaŭ uva usiej paŭnacie tyja samyja spakusy, katorymi i nas paciahavaje da svajej służby. Chrystus adapchpuŭ ad siabie, kažučy: „Idzi preč, šatan, bo napisana jość: Panu Bohu budzieš słužyć i Jamu samomu budzieš kłaniacca!" — My majem słužyć i kłaniacca tolki našamu Panu Bohu, Chrystusu, Zbavicielu, katory staić na čale svaich viernikaŭ, suprać katoraha šatan vytužaje usie svaje siły. My pad Jaho znaki zapisalisia i pad Jaho ściaham majem zmahacca.

II.

A štož Zbaviciel abiecaje svaim viernikam? Ci tak-ža karaleŭstvo śvietu i chvału jaho? O, jak-ža zusim inačaj Jon pramaŭlaje da svaich viernikaŭ. Jon padaje kielich štodziennych ciarpieńniaŭ, kielich mukaŭ, vypiracca i pytajecca ich: „Ci možacie pić z kielicha, katory vam padaju?" Jon na plečy svaich vybranych uskładaje kryž, časta ciažki i boluču dy kaža: „Chto choča być maim vučniam, chaj voźmie svoj kryž i chaj idzie za mnoj". — Ady, žyćcio Chrystovaha žaŭniera nia jość žyćciom poŭnych uciechaŭ i rozkašaŭ hetaha śvietu, ale heta biaz ustannaje zmahańnie iz zamym saboj iz śvietam, iz šatanam. A tron Chrystusovy — žołab... kryž... aŭtar...

Nie skarbami, zołatam, dačasnymi rozkašami atočany, ale ubohaściaj, vyrakańniem siabie, kryžam, ciarpieńniami i prasledavańniami. I toj najbližejšy Zbaviciela tronu, u žyćciu katoraha najbolej ciažkaściaŭ, vykananych dla Pana Boha. Značyć: Najśviaciejša Matka, mučaniki, vyznaŭcy, dzivicy, katorymi pahardžaje śviet, žadajuć spraviadlivaści, zmahajucca i ciarpiać na ziamli, horača molacca da Boha: „Prydzi karaleŭstvo Tvajo", volnyja ad ciažkoha hrechu i słužać vierna tolki Jamu. — Hetakaje — Chrystusovaje vojska i takoje Jahonaje Karaleŭstvo. Tutaka razdaje Jon ciarpieńnia i kryžy svaim viernym, viadzie ich vialikaj darohaj baraćby, ale za toje daje nam nievyslaŭleny supakoj serca, admykaje niabiosnuju raskoš, krainu praŭdzivaha ščaścia. Hdzie sam karaluje, atočany chorami aniołaŭ i zastupami tych, katoryja Jamu u žyćciu vierna słužyli, śpievajučym niazmiernuju Jahonuju chvału. Hdzie užo niama ani bolaŭ, ani śmierci. — Majem ady da vybaru, albo ściah Chrystusovy, abo šatana. Pasiaredniaj darohi niama, bo sam Zbaviciel skazaŭ: „Chto nia jość zy Mnoj, suproć Mianie jość". Siahodnia iznoŭ adzyvajecca u našaj dušy Jaho zapytańnie: „A voś vybar prad vami... siahodnia vybierajcie, što vam padabajecca, kamu pierad usim chočycie słužyć?"

Praŭda, viadučaja daroha za Chrystusam jošć ciažejšaja i vostrymi zasłanaja ciarninami i poŭna na joj zmahańniaŭ, ale davierajmo, bo majem zmahacca pad znakom Zbaviciela, katory skazaŭ da nas: „Nia bojciesia, ja pieramoh śviet". Ale, kab z Chrystusam pieramahčy, treba trymacca Jahonaj darohi, treba ź Im razam zmahacca, bo ciažkija zmahańnia cnoty z spakusami śvietu i šatanam. Šmatlikija niasuć svaje ciažkija kryžy i niedachopy. Jak časta tady biare spakusa na čužuju ułasnaść, jak tady čałavieku skłanicco da skarhaŭ na Božuju volu. Inšy iznoŭ chacieŭ-by moža słužyć Zbavicielu, ale suadnosimy iz ludziami, adviarnulisia ad Boha i zyšli z praŭdzivaj darohi. Zyrvać ź imi treba, a heta byvaje tak ciažka, što zdajecca jošć niemahčymaj rečaj. — Ciažka ady niraz u takich abstavinach vytryvać pad znakom Zbaviciela. Da takich ułasna ludziej skazaŭ Pan Jezus: „Chtob milavaŭ ajca abo matku bolej čym mianie, nia jošć Mnie hodnym". — Inšaha paciahivajuć da siabie zaščyty i chvała hetaha śvietu, inšaha nadzieja lohkaha zusku. Moža patreba tolki vyciahnuć ruku, patreba tolki na adzin krok zyjści z praŭdzivaj darohi. Ale da ich adzyvajecca Chrystus: „Na stož prydasca čałavieku, kali-b zdabvŭ uvieś śviet, a na dušy svajej panios škodu? Tam iznoŭ nie adzin upadzie u ciažkoj baradźbie z pakusami, z hrecham i dvudušnaściami, padymajecca, iznoŭ upadaje, i moža užo sumnieńnie chapaje serca. Dla jaho maje Pan Jezus słovy paciechi: „Chacia-b vašyja hrachi byli tak šmatlikija jak morski piasok, buduć vam daravany, kali navierniciesia i budziecie pakutavać". — I jak-ža nie źviarnucca całym sercam da takoha, tak miłasernaha i dobraha Zbaviciela. O idźma da Jaho i siahodnia u dzien tak bahaty u dobryja pastanovy, zapišmasia usie pad Jahonyja znaki, kab ad siahodniašniaha dnia raspačać novaje žyćcio, ź Im razam ciarpieć i zmahacca, kab ź Im razam karalavać całuju viečnaść. **(X. A. L.).**

AB DZIACIACTVIE JEZUSAVYM.

Pachodžańnie Pana Jezusa. Kali Syn Božy maniŭsia zyjści na ziamlu, chacieŭ, jak usie dzieci, mieć Mamu. Jezus, jak Boh, nia mieŭ mamy, ale kali dumaŭ pryniać ludzkoje cieła, stacca čałaviekam, vybraŭ Jamu Niabiesny Ajciec mamu. Kaho vybraŭ Boh Ajciec na mamu Svajmu Synu? (Najśviaciejšuju Dzievicu Maryju). Dzie žyła N. D. Maryja (U Jeruzalimie). Čamu N. D. Maryju Boh vybraŭ na Mamu Jezusa? Bo N. D. Maryja była najlepšaj ź dzievicaŭ, jakija kalikolačy žyli na ziamli. Nia mieła najmienšaha hrechu, nie zrabiła u sva-

im žyćciu ničoha, što choć najmienšaj plamkaj astałosia na Jaje dušy. Dzielataho Jaje duša była poŭnaja łaski Božaj i nad vyraz pryhožaj. Pry tym adnak N. Dzievica była vielmi pakornaj i nikoli nia vynosiłasia nad inšych. Z uzhladu na Jaje śviataść i pakoru Pan Boh palubiŭ Jaje bolej, čym usie inšyja Dzievicy. Pasłaŭ da Jaje Boh Archanioła Gabryjela. Ci pamiatajecie, jakimi słavami pryvitaŭ Archanioł Najśviaciejšuju Dzievicu (Pryvitana budź, Maryja, poŭnaja łaski, Pan Boh z Taboj, dobra słaŭlena Ty miž žančynaŭ! Maryja spałochałasia, pačuŭšy takija słovy. Archanioł uspakoiŭ, kažačy: „Nia bojsia Maryja, bo znajšła łasku u Boha. Voś pačniež u svaim ułońniu i parodziš Syna, a dasi Jamu imia Jezus. Jon budzie vialiki, abudzie nazyvacca Synam (Božym) Najśviaciejšaha". Čyjej mamaj miełasia być Najśviaciejšaja Dzieva? (Matkaj Syna Božaha). Ci Jaje Syn byŭ tolki čałaviekam? Nie, Syn Božy byŭ razam i Boham i čałaviekam. Dzielataho N. D. Maryju nazyvajem Matkaj Božaj. Praz toje, što stałasia Matkaj Božaha Syna, uvajšła u kreŭnaść z Samym Boham. Nikoha ź ludziej Boh nie abdaryŭ takim ščaściem i tak vysokaj hodnaściaj, tolki Jaje. Jana nia pyšniłasia z takoj hodnaści. Adkazała Archaniołu: „Voś-ža ja słuha majho Pana Boha, niachaj stanieccza pavodle Tvajho słova". Ady N. D. Maryja jość Matkaj Pana Jezusa, jak čałavieka. Ale dzielataho, što Bostva było z łučana z čałaviectvam, to stałasia i Matkaj Jezusa jak Boha.

Archanioł papiaradziŭ N. D. Maryju, u jaki sposab stanecca Matkaj Boha. N. D. Maryja zapytałasia jaho: „Jak heta staniecca?" Archanioł adkazaŭ Jej: „Duch śviaty zyjdzie na ciabie". Chto tady ździeiŭ, što N. D. Maryja stałasia Matkaj Božaj? (Duch Śviaty ździeiŭ heta u cudoŭny sposab). Z kaho začała N. D. Maryja Syna Božaha? (Ź Śv. Ducha). Dziela taho maje u Składzie Apostolskim: „Katory pačaŭsia ź Śv. Ducha, naradziŭsia ź Dzievy Maryi". Chto jość pačaty ź śv. Ducha? (Pan Jezus).

Dahetul havaryli ab Mamie Pana Jezusa, ciapier zastanovimsia ab Ajcu Jezusa. Chto byŭ Ajcom Jezusa? (Boh Ajciec). Kali Syn Božy staŭsia čałaviekam, ci atrymaŭ Ajca miž ludziami? Nie. Ajcom Jaho byŭ zaŭsiody Boh Ajciec. Miž ludziami mieŭ tolki **apiakuna.** Kaho vybraŭ za **apiakuna** Jezusu? (śv. Jozefa). Kim byŭ śv. Jozef? (stalarom). Byŭ jon śviatym čałaviekam. Jaho serca było zaŭsiody čystaje, jak lilejka. Svaim śviatym žycciom zasłužyŭ na toje, što Boh paviaryŭ jamu toje, što buło Jamu najmilejšaje, mianoŭna Svajho Syna.

Šv. Jozef apiakavaŭsia Synam Božym. Dziela taho nazyvajem jaho Apiakunom Pana Jezusa.

Pan Boh daŭ šv. Jozefu taksama N. D. Maryju, kab byŭ takim čystym i śviatym. Pan Boh razparadziŭsia, kab N. D. Maryja zaručyłasia šv. Jozefam, takšto ad taho času šv. Jozef byŭ Jaje Ulubiencam. Kali N. D. Maryja stałasia Matkaj Syna Božaha, Pan Boh pasłaŭ Archanioła da šv. Jozefa, kab abjaviŭ jamu, što Maryja z voli Božaj stałasia Matkaj Syna Božaha. Šv. Jozef pryniaŭ Maryju u svoj dom, kab Jaje vyžyvić, a paśla Jezusa. Maryja z Jozefam žyli u biednym domku u Nazarecie niavinnyja i śviatyja, jak Anioły u niebie. Maryja astałasia zaŭsiody čystaj i niavinnaj Dzievicaj, a šv. Jozef najčyściejšym Ulubiencam.

Ci ady Jezus Chrystusa, jak čałaviek mieŭ ajca? Jezus Chrystus jak čałaviek, nia mieŭ ajca. Kim byŭ šv. Jozef. Šv. Jozef byŭ Ulubiencam N. D. Maryji i Apiakunom Pana Jezusa.

Jak dumajecie, kaho P. Jezus najbolej lubiŭ na ziamli? (Svaju Mamu). Jezus i Maryja ciapier u niebie. Pan Jezus i ciapier lubie Svaju Mamu bolej, jak usich ludziej. Choča Jon, kab i usie ludzi Jahonuju Mamu lubili. Pan Jezus addaŭ Svaju Mamu i nam za Mamu i choča, kab Jaje, jak najdaražejšuju Mamu lubili. Čujecie, jaki dobry jość Pan Jezus. Kali chočacie Panu Jezusu spravić radaść čcijcie i miłujcie Jahonuju Najśv. Mamu. Zvaročavajciesia da Jaje i prasicie Jaje pomačy. Matka Božaja čuje našyja malitvy i nia pierastaje prasić Svajho Najmilejšaha Syna za vami, kab vas pryniaŭ u nieba; bo Pan Jezus ničoha nie adkaža Mamie. Maliciesia taksama i da šv. Jozefa, bo Pan Jezus vielmi lubie svajho ziamnoha apiakuna i na jaho prośbu moža dać šmat łaskaŭ.

(dalej budzie)

AB TERESIE NEUMANN

Koennersreuth. Heta miaścina nachodzicca u Bavaryi u horach Fichtel, blizka českaj hranicy. Małoje miastečka, stałasia viadomym usiamu śvietu.

U hetaj miaścinie 9 krasavika 1898 hodzie, była Vialikaja Piatnica, urodziłasia 10-je dzicianio u siamji Neumann. Dali jamu imia Theresia. Hadavałasia dobra i była zdarovaja da 20-ha hodu svajho žyćcia. U 20-tym hodzie zastała zparaližavanaja i aślepła. Praz 7 hadoŭ chvareła. U 1925 hodzie nahła vyzdaravieła. Aznajmiła radni, što źjaviŭsia Śviaty Duch u vyhladzie źziańniaha śviatła i skazaŭ: „Budź

zdarovaja”. I v hetaj chvilinie zusim vyzdaravieła. Ale, niezadaŭha paśla hetaha, vystupili na nahach, rukach i boku kryvaviučyja rany. Ad hetaha času u kažnuju pieršuju pianicu była chvoraja i z ranaŭ vyciekała kroŭ, a najmacniej ciarpieła u Vialikuju Piatnicu. U 1925 hodzie pakazałasia jej Najśviaciejšaja Maryja i jej skazała: „Ty nie patrabuješ jeści”. Nie zvažajučy na heta, probavała jeści, ale arhanizm usio zvaročyvaŭ, dyk i pierastała jeści, paślej i pić. Zaŭvažyła, što paśla pryniaćcia Śviatoj Kamunii, čułasia padjeŭšy. I voś praz hetych 37 hadoŭ adzinym jaje pažyvam byŭ Najśviaciejšy Sakrament. Vypaŭnialisia na jej słovy Chrystusa: „Ja chleb žyvy, katory ź Nieba zyšoŭ”... „Chto pazyvaje taho chleba žyć budzie viečna”, značyć budzie zbaŭleny.

Raspaŭsiudziłasia heta sprava miž ludziami. Raspačalisia pielhrymki. Zacikaviłasia ułada, dumała, što tut jość niejkaje ašukanstva. Dziela taho uziali jaje u špital, zvazyli, pilnavali praz 3 tydni, pierakanalisia, što praz hety čas ničoha nia jeła, advažyli i pierakanalisia, što na vazie ničoha nie straciła. — Ja tolki ab dvuch nadzvyčajnych rečach ab jej viedaju. Mianoŭna: adčuvała Najśviaciejšy Sakrament na adlehłaści, praježdžajučy kala śviatyniaŭ, nia hledziačy na nazoŭ śviatyni, kazała: „Tut jość Pan Jezus”. U adviedujučych jaje paznavała tych i kazała: „Vy prymali siahodnia Pana Jezusa”. Hlanuŭšy na čałavieka paznavała stan jahonaj dušy. Jak prykład prytaču adzin vypadak z adviedujučym jaje. Nazvała jaho Judašam. Matka źviarnuła jej uvahu, što tak nie vypadaje niznajomamu kazać. Ale nie znajomy skazaŭ matce: „Paznała, maja racyju, bo ja exśviatar”. Ciapier, napeŭna, uva usich movach budzie napisana ab jaje žyćciu. Ludzi dobraj voli buduć čytać i zastanaŭlacca nad naturalnymi spravami, a moža i nie adna asoba błudziačaja paznaje praŭdu i uzojdzie na dobruju darohu. Heta budučynia pakaža.

U vapośnich časach adviedyvać jaje było zabroniana praz kaścielnuju uładu, ale napeŭna było nakazana zapisyvać usie važniejšuja zdarenni z jaje žyćcia. Pamierła u apinii ludzkoj, jak śviataja. Ciapier budzie vyznačanaja specyjalnaja kamisija, zadańniem katoraj budzie śćvierdzić ci dzieilisia cudy pry jaje zastupnictvie, a paśla ahałosiać za dobrasłaŭlenuju i śviatuju. — Voś u časach, kali zarhanizavanyja ludzkija kiraŭniki, pałochajucca ad pabolšańnia ludziej, pašyrajuć aparacyi, śviedamyja macierynstvy z abavy, što zamała na ziamli pažyvu, vojny, kab vybić ludziej, hladziać praz palcy na ludziej,

umirajučych z hoładu. Ci Pan Boh nie pakazyvaje pažyvu, katoraha kiraŭniki nie znajuc?

Ci niachoča prypomnić tym religijam, katoryja u svaich reformach, vykinuli Chrystusa, ukrytaha pad pastaciami chleba iz svaich śviatyniaŭ? Chacie jašče Ekklezija nie skazała u hetaj spravie svajho słova, ale vieručy narod tut vidzieŭ nadnaturalnaść, cudoŭnaść, katoraj u naturalny sposab vytłumačyć nia možna. Pan Jezus dzieiŭ cudy na paćvierdžańnie praŭdzivaj svajej navuki. U zastupnictvie śviatych i siahodnia dziejacca šmatlikija cudy u Chrystusovaj Ekklezii. Hetaha nie znachodzim u ekklezijach, załožanych praz kataŭ, Judaŭ dy smiardziučych ekklezijalnych adpadkaŭ. Jak u adłamanym ad dreva suku, niama žyćcia, tak u adarvanych ekklezijach niama cudaŭ.

Jaho Excelencyja Česlaŭ Sipovič vyjechaŭ u Romu na Paŭšechny Sabor. U hetym Sabory buduć brać udzieł 3-ch Biełarusaŭ. J. Exc. Č. Sipovič maje prava mieć 2-ch Sekretaroŭ, jakimi buduć: Mongs. P. Tatarynovič i Rev. U. Sałaviej.

Vatykan. Papa Joannes XXIII adbyŭ histaryčnuju pilhrymku u Loretto, u katorym, pavodle padańnia jość dom, u katorym žyła Najśv. Dziavica Maryja, kab pamalicca u intencyi Paŭšechnaha Soboru. Jedučy z Loretto, zatrymaŭsia u Asyžu. Nazyvajecca histaryčnaj, bo ad Papy Piusa IX u 1860 hodu, Papy nie vyježdžali. Jechaŭ ciahnikom.

Papa Joannes XXIII asviedčyŭ turystam, što II Vatykanski Sobor budzie pieršym u historyi soboram „biaz apazycyi i biaz usiakich ciažkaściaŭ”, zaudziačujučy dobramu prad saboravamu pryhatavańniu.

Na Sobaru pryhatavana 400 miejscaŭ dla dziennikaraŭ, nia ličačy fatagrafaŭ, asobaŭ pry radyjach i televizyjach.

DRUHI VATYKANSKI SABOR RAZPAČATY.

VATYKAN. U čvartak 11-ha Kastyčnika 1962-m hodzie Papa Joannes XXIII-ci adčyniŭ **Druhi Vatykanski Sabor.** Na Sabor prybyło kala 3.000 Kardynałaŭ i Episkopaŭ z usiaho śvietu. Izza „Žaleznaj Zasłony” prybyło kala 40-ka delehataŭ, mianoŭna z Polscy 12, Baŭharyi, Čech-Słovakii, Lietuvy, Vyharščyny pa 4-ch. Značyć nia usim było pazvolena, bo majuć upavažnieńnia 170. Dla apošnich dziaržavaŭ heta, u pieršyniu dazvolena spatkacca z Papam.

Adčyniennie nastupiło Nabaženstvam i Pramovaj Papy Joannesa XXIII-ha u Bazylice śv. Joannesa Leteranskaha u Romie. U Naboženstvie uziało udzieł kala 300.000 asobaŭ.

U pramovie Papa skazaŭ: „Sabor budzie zybrańniem, u katorym voźmie udzieł i Niebo i ziamla. Sabor musić być darohaj ad Boha, a z Romy na uvieś śviet".

URAČYSTAJE ADKRYĆCIO PAŬSIUDNAHA SABORU U VATYKANIE

U čvartak 11-ha kastyčnika 1962 hodzie najstaršy z naminacyi Kardynał Euheni Tisserant adpraviŭ Uračystaju sviatuju Imšu. Papa Joannes XXIII pramovaj u łacinskaj movie uračysta adčyniŭ abrady 21 Paŭsiudnaha Saboru. Vyskazaŭ pierakanańnie, što hety Sabor, sklikany blizka pa sto hadoch, apošniaha Vatykanskaha Saboru „prakładyvaje darohu praŭdzie i ućvierdžaje darohu, jakaja maja paviaści da pažadanaj adzinoty usich ludziej".

Daroha vuššejšaj voli. „U ciapierašnim časie Božy Pryvid viadzie nas da novych paradkaŭ u adnosinach miž ludziami, kiruje nas — pry ludzkoj pracy, ale časta nad ludzkija ažydańnia — da realizacyi vyššejšych i niečakanych jaje metaŭ".

Ścvierdziŭšy, što Sabor źbierajecca u „udačnych akaličnaściach", Papa vyskazaŭsia z bolam pad adrysam tych, katorym ułady nie pazvolili na pryjezd u Vatykan. „Vyznajom Vam, što adčuvajem vialiki bol, bo šmat episkopaŭ tak nam darahich nie mahli być tut, bo abo znachodziacca u viaźnicach za svaju viernaść Chrystusu, abo zatrymany z inšych pryčynaŭ u svaich sialibach. Pamiać ab ich nakazyvaja nam uźniaści najharačejšyja malitvy da Boha". — Usia mova Papy adznačałasia, aprača hetaha ustupu, vialikim aptymizmam, što da vyniku razpačynajučychsia pracaŭ Saboru. — „Musim ścvierdzić, što nie zhadzajemsia z prarokami niščaściaŭ, katoryja zaŭsiody prarakujuć katastrofy, jak-by zbližaŭsia kaniec śvietu. U štodziennaj našaj pastyrskaj pracy, časam musim vysłuchoŭvać, z našym vialikim smutkam, hałasoŭ asobaŭ, katoryja, choć adznačajucca vialikaj harlivaściaj, nia vielmi adznačajucca pačućciami paŭstrymlivaści i umiarkavańnia. U siahodniašnich časach niavidziać jany ničoha inšaha aprača machlarstva i ruinaŭ dy zachoŭvajucca tak, jak kali-b ničoha nie navučylisia z historyi". — Movy Papy vysłuchali kala 3.000 ekklezijalnych dastojnikaŭ, katoryje źjechalisia z usich staronkaŭ śvietu. Pasiarod aficyjalna zaprošanych, jak učasnikaŭ Paŭsiudnaha Saboru, znajchodziacca 65 z Romy, 332 z Paŭnočnaj Ameryki, 601 z Łacinskaj

Ameryki, 250 z Afryki (čornyja), 95 z Arabskich krainaŭ, 256 z Azii, 849 z Europy zachodniaj, 174 z krajoŭ izza „žaleznaj zasłony” i 70 z Australii. Z 85 kardynałaŭ, tolki Jozefa Mindszentaha niama, katory znajchodzicca u Budapešcie u amerykanskaj ambasadzie.

Sabornyja Hošci. — Svaich pradstaŭnikoŭ prysłali na adkryćcio Saboru 85 dziaržavaŭ. Irlandyju reprezentavaŭ Prezydent Eamon de Valera i premjer Sean Lemass, Italiju — premjer Amintore Fanfani, Belgiju — brat karala kniaź Albert, Zachodniuju Niamieččynu — minister zahraničnych spravaŭ Gerhard Schroeder. Predstaŭniki inšych krainaŭ byli pieravažna ich ambasadary pry Apostalskaj Stalicy, abo specyjalnyja vysłanniki u rangi ministraŭ. — Pry adčynieńniu Saboru było niekalki dzisiatkaŭ „Observataraŭ”, reprezentujučych inšyja chryścijanskija vieravyznańnia. Lik ich maje być pabolšany. U apošniaj chvilinie i Ruskaja Pravasłaŭnaja Ekklezija z Maskvy paviadamiła, što buduć reprezentavać delegaty na Sabor: Vitali Borovoj, predstaŭnik ruskich pravasłaŭnych u Genevie i Władzimir Kotlarov šef ekklezijalnaj pravasłaŭnaj misyi u Jerozolimie.

Vatykanski Sabor Viadzie Narady.

Vyniatkavym Papam jość ciapierašni Papa Joannes XXIII. U jaho hałavie paŭstała dumka sklikańnie u Vatykanie Saboru. I užo pačalisia narady i jany mohuć paciahnucca nia tolki niekalki miesiacaŭ, ale i niekalki hadoŭ. U katalickaj Ekklezii Sabor jość najvyššaj uładaj, uchvalajučaj pravy, a časta dogmaty, katoryje abaviazyvajuć hierarchiju, duchavienstva i viernikaŭ. Recaistna Papa vidomaj hałavoj u Katalickaj Ekklezii i hałavoj Saboru. Jon ustanaŭlaje ab čym majuć abradavać. Jon robić upłyŭ na abrady i pastanovy. Sabor ady ničoha nia uchvalić niazhodnaha z ustanovami i volaj Papy. Ale Papa Joannes XXIII jość vyniatkavym papam i mohuć spoŭnicca letucieńnia aptymistaŭ, što Sabor dakanaje susvietnych rečaŭ, uviadzie reformy, daviadzie da źjednańnia chryścijanstva. Z druhoj starany mohuć vypaŭnicca i złyja pravidžeńnia pesymistaŭ, što Sabor ničoha nia źmienić i pryniasie aptymistam razčaravańnie. — Ale hety Sabor užo maje peŭnyja vartaści. Nie naležym da aptymistaŭ, što da zjednańnia chryścijanstva, ale užo nastupiło zbližeńnie. Sam fakt, što Katalickaja Ekklezija zaprasiła inšaviercaŭ na nahladčykaŭ, śviedčyć ab tym, što abudziłasia u Katalickaj Ekklezii pašana da inšaviercaŭ, čaho da hetaha času historyja nia mieła, bo daŭniejšyja Sabory byli sklikanyja, kab vykiučyć heretykaŭ. Siahodnia pryjmaja, jak pažadanych haściej. Sam Papa aśviedčyŭ, što hałoŭnaj metaj Saboru bu-

dzie „dastasavańnie Ekklezii da novačasnych časaŭ i varunkaŭ". Heta užo maje vialikaje značeńnie u spravie supakoju. Prezydent u svajej telegramie da Papy vyskazaŭ nadzieju, što „Sabor papchnie napierad spravu supakoju i uzajemnaha parazumieńnia narodaŭ", a taksama, što źviernieć asablivuju uvahu nad ciažkimi prablemami ekanomičnymi, katoryja uściskajuć ludzkaść blizu u kažnaj čaścine śvietu, a najbolej u krainach ekanomična niedarazvinutych". Navat maskoŭskaja presa da Saboru adnosicca pavažna i prychilna i nazyvaja Papu Joannesa XXIII-ha „papam supakoju".

Pieršaja sesija Saboru manicca končycca 8-ha śniežnia, druhaja razpačniecca u studzieniu 1963 hodu. Kolki budzie tych sesijaŭ siahodnia ciažka skazać. U prahramie jość 70 raznych prablemaŭ, abchodziačych nia tolki Ekkleziju i miljony jaje viernikaŭ, ale usio chryścijanstva i cely śviet. Treba nadzieicca, što balšynia tych prablemaŭ budzie uładžana udačna dla dabra ludzkaści, stul „Dziakuj Bohu". Ale i my musim dałažyć našyja malitvy, kab Duch Śviaty dadaŭ abradujučym svajej pomačy.

Pieršaja Sesija Liturgijnaja.

Bolej 2.500 Ajcoŭ Saboru razpačali 22 kastryčnika u Bazylicy śviatoka Piotry u Vatykanie pieršy dzień abradaŭ nad novaj kanstytucyjaj dla śv. Liturgii. Narady viaducca u łacinskaj movie. Ad času atkryćcia Saboru 11 kastryčnika paŭstali prablemy arhanizacyjnaj natury, katoryja apaźnili razpačaćcie ułasnych naradaŭ.

Pasiarod ich byŭ vybar składu 10-ch važnych kamisijaŭ Saboru.

Pierš-naj-pierš ahałasili vybar 7 kamisijaŭ, padajučy nazovy 112 asobaŭ. Paśla 2-ch dnioŭ padali 48 nazovaŭ nastupnych troch kamisijaŭ.

Papa, katory 18-ha kastyčnika skončyŭ 81 hod žyćcia, z tej nahody u Bazylice śv. Piotra udzialiŭ 15.000 aŭdyjencyi i uspakoiŭ niekatarych nahladnikaŭ, kažučy: „Nia smućciesia z pavolnaha tempa. Što adbyvajecca pavolna, jość biazpiačniejšaje i u vyniku daskanalšaje". — Chacia nie skazali, čamu na pieršuju sesiju vybrana LITURGIČNAJA, ale adzin z amerykanskich prałataŭ, katory vybrany jak expert da Liturgičnaha Kamitetu, redaktaram štodziennikaŭ skazaŭ: „Liturgija jość jasnaja i užo dakładna akreślena prablema abmiarkoŭvańniaŭ, katoryja mohuć abudžać mieniaj supracivienstvaŭ ad inšych prablemaŭ Saboru". — Prałat Frederick R. McManus, prafesar kananičnaha prava u Washingtonskim universytecie i expert u spravie Liturgii skazaŭ: „Forma religijnaha kultu robić upłyŭ na całaść

žyćcia Ekklezii i na malitvu i tyčycca miljonaŭ katalikoŭ u ich religijnych pražyćciach u kažnuju niadzielu". — **Pryncypovaj dumkaj** reformy śviatoj Liturgii jość, kab viernikaŭ zrabić bolej aktyŭnaj častkaj śv. Liturgii i bolej ich jej zainteresovać. Adzin z nahladčykaŭ vyskazaŭsia, što reforma musić pajści u tym kirunku, kab „aŭtar prybližić da ludziej". Adzin z najvažniejšych punktaŭ takoj reformy uviaści, prynamsi u peŭnych čaścinach novačesnyja movy". Sabor moža uviaści movy narodaŭ, prynamsi na pačatku „paŭčajučaj častce Liturgii".

Važnyja prablemy prad Saboram. Z ździŭleńniem absarvatary zaŭvažyli, što adbyvajučysia u Vatykanie 21-šy Paŭsiudny Sabor Katalickaj Ekklezii nia jość zybrańniem staryčkoŭ, prytakujučych pastanovam zhary ułožanym. Na pieršym pasiedžańniu možna było zaŭvažyć spakojnaje, ale stanoŭkaje zmahańnie pry absadzie Saborskich kamitetaŭ. Zaznačyŭsia zusim vidny padzieł abradujučych na hrupy: **Tradycyjanaliści,** katoryja nie žadajuć nijakich źmienaŭ, i **Pragresyŭnych,** katoryja achvotna uviali-b peŭnyja reformy. Da takich naležać episkopy z krajoŭ zachadniaj Europy, asabliva episkopy z Francyi. — Tradycyjanaliści nie žadajuć nijakich źmienaŭ i chočuć utrymać usiu siłu u centralnaj uładzie u Papy. Progresyŭnyja damahajucca peŭnaj aŭtonomii dla episkopaŭ i bolšaha udziełu śvieckich ludziej u rečach i pracach Ekklezii. Bo Ekklezija dzieić nie u adzinakavych varunkach u kažnym kraju. Episkopy lepiej znajuć tyja varunki i treba buło-b im dać peŭnuju aŭtonomiju, kab u niejkich spravach nie patrebavali atrymlivać peŭnych nakazaŭ z dalokaha kraju. Francuskija Episkopy dy navat kardynał Wyszynski užo ciapier robiać paŭnyja paciahi, na katoryja-b nia hodziacca inšyja episkopy vatykanskija abo hišpanskija. — Viedamy amerykanski nahladčyk, Georg E. Sokołosky, padčorkvaje u svajej „kolumnie" try važnyja prablemy, katoryja ciapierašni Sabor pavinien vyrašyć. — **Pieršy ź ich Chryścijanskaje Adzinstvo.** Nia moža tut być movy ab adzinstvie u dogmatach, ale u peŭnym zbližańniu da inšych vieravyznańniaŭ, navat nie chryścijanskich, katory vierać u isnavańnie Boha. Usie viery majuć prad saboj adnaho supolnaha voraha u marxizmie i materyjalizmie. Usie pavinny supracoŭničać u zmahańniu z voraham materjalistyčnych navukaŭ. — **Druhaja prablema.** Treba uvieści niekataryja reformy u Ekklezii i rytuale i zvyčajach, kab jany byli dastasavanyja da duchu času. Užo Papa niekataryja reformy uvioŭ i ustanoviŭ asobny sekretaryjat. Vidavočna, što starejšyja episkopy praciŭnyja takim zmienam. Navat amerykanskija episkopy dziviacca, što Papa zapra-

siŭ na Sabor inšyja vieravyznańnia. Na papiarednich saborach taho nia było. Mr. Sokolsky uvažaje, što Papa razumny čałaviek. Sabraŭ Sabor, kali u śviecie idzie zmahańnie materjalizmu z idejalizmam, niavolnictva z volnaściaj, komunizmu z chryścijanizmam — i što vidavočna dajšoŭ da pierakanańnia, što instytucyja, kataraja isnuje 20 stahodździaŭ, treba adśviažyć. — **Treciaja prablema.** Suadnosiny Ekklezii da ciapierašnich navukaŭ i palityki. Ad apošniaha Vatykanskaha Saboru śviet vielmi źmianiŭsia. Navuka, doslady i adkryćcia apošnich dziesiatkaŭ hadoŭ, zrabili vialiki upłyŭ na palityčnyja, ekonomičnyja i hramadzkija padziei. Ekklezija pavinna zdabycca na novyja adnosiny. — Voś jakija spravy pavinny być razhledžany na Saboru. Presa usiaho śvietu śladzić abrady i paśviačaje šmat miejsca, bo Sabor jość vialikim zdarenniem u našych časach. — **G. P.**

London (Vialikaja Brytanija). „Kitaj, Sibir, Maskva."

„USPAMINY" a. J. Hermanoviča, viedamaha Biełaruskaha paeta i piśmieńnika, jaki pierad vajnoj pisaŭ pad pseŭdonimam „Vinčuk Advažny" i jaki pravioŭ 15 hod u Kitai, a zatym 6 z liškaj u turmach i lagierach Sibiry — značyć, Uspaminy buduć vielmi cikavyja i karysnaj lekturaj. Knižka budzie mieć da 250 bałonak. Cana budzie padanaja u „Baćkaŭščynie". Knižka pavinna znajścisia u bibliatece kažnaha Biełarusa.

Krainy kaŭčuku, kavy, hoładu i chvarobaŭ

Łacinskaja Ameryka maja 68% mineralnaha bahactva usiaho zachodniaha śvietu. U hetym, naprykład 45% miedzi. Chile — druhoje miejsca na śviecie pa USA u zapasach miedzi. Brazylija — druhoje miejsca, paśla SSSR, u zapasach žaleznaj rudy. Venecuela — najbolšy na śviecie vyvaz nafty, 80% śviatovaj kavy, 70% bananaŭ, 50% cukrovaha tryscionu, 90% miasnych kanservaŭ, 40% Łacinskaj Ameryki pakryta lesam, katory daje kaŭčuk dy druhija rečy.

Adnačasova: z 200.000.000 ludziej — 70% analfabetaŭ, 120.000 niedaŭžyŭlanych, 100.000 cierpiać na zaraźlivyja chvaroby.

Niahledziačy na pačatki bolšaj industryjalizacyi — u Brazylii, Argentynie, Mexiku — uvieś kantynent jašče apiorty na rallanych haspadarkach. Tolki Venecuela, Chile i Bolivija apirajuć svaje haspadarki na šachciorstvach. Damonavańnia prastornikaŭ u Argientynie, Dominikach, Paragvaju i Hondurasie. U Brazylii 8% ludziej majuć 73% ziamli. Dzvie trecija ziamli u Łacinskaj Ameryce u rukach

vialikich ziamielnych ułaśnikaŭ, šmat ludziej zusim biaz ziamli. Abo majuć małyja kuski, na jakich nia mohuć vyžyvić siamji. Ahraničanyja reformy u Mexiku, Gvatamali, Balivii dali słabyja vyniki.

U adnym časopisie padajuć ab **Rumianku.** — Rumianak jość adnym z najdaŭniejšych lekaŭ. U paunočnych ludziej mieŭ vialikuju pašanu i jaho paśviačali bohu sonca, bo ćviet padobny da koskaŭ sonca. Jaho lačničaja siła dzieiła nia tolki na ludziej i žyviołu, ale i na raściny. Kali chacieli vylačyć chvoruju raścinu, sadzili pry jej rumianak. — Rumianki jościeka padvojnyja. Rumianki zialanavatyja u ćviecie nia majuć biełych listkoŭ. Hety nia dobry. U jaho susiedstvie hinie i šlachotny rumianak. — Lačničy rumianak maje drobnyja listki ź nievialikimi vyrazkami, pustyja košyčki, žoŭty rurkavy ćviet ź biełymi jazyčkami u ćviecie.

Užyvajecca unutrana praz zaparańnie, hatujučaj vadoj pry bolach stravienia, kurčach stravienia, vialikaha napłyvu u hałavu kryvi, kolkami, miesiačnymi zatrymańniami, bolami i kurčami žanočych snadzdziaŭ. Pamahaje pry žaŭtačce, haračkach i bolach hałavy, nerkovych chvarobach. Skytkoŭny u vonkavych chvarobach: lečyć skurnyja chvaroby, dezinficyravaje i dzieić suprać uzharańnia. — Vanny z rumianku z dadatkam kuchennaj soli lečać apuchłaść noh. Abkłady na tvar nadajuć dobry kolar tvaru, bo ściahavajuć skurnyja pory. Da pamadki dadajecca žaŭtok, alivu i rumianak. Vyvar rumianku u małaku vyhładžvaje chrapavataść tvaru. Rumianak možna dadavać da dziciačych vannaŭ, chvorych na roznyja zapalnyja chvaroby skury. Jość mocnym srodkam dezynfekcyjnym. Ab hetym možna pierakanacca, pasypajučy im miasa uletku — zachoŭvajem jaho praz niekalki dzion ad zapslćcia.

Kureńnia i doŭhaviečnaść

Statystyka **Raynolda Pearr,** amerykanskaha bijaloga, katory vydaŭ šmat navukovych pracaŭ, vykazavaje, što kureńnie skaročavaje žyćcio. Skaročavańnie jość proporcyjanalna kureńniu. Chto bolej kuryć, bolej skaročyvaje žyćcio. — Jon paroŭnivaje doŭhaść žyćcia 100.000 niakuračych z doŭhaściaj kuračych umiarkovana 100.000 i 100.000 zakaranieła kuračych. I hetak da 60 hadoŭ u kažnaj hrupie žyło: 66.564 niakuračych, 61.911 kuračych miarkoŭna, 49.226 nałohava kuračych. — Tut datknuła statystyka i pjučych alkaholnyja napitki. Nałahovyja alkoholiki žyvuć karaciej, ale umiarkoŭna pjučyja nie karaciej žyvuć ad abstynentaŭ.

Kurcy spakojnyja i uschvalavanyja. Kahn i Gildey kurcoŭ dzielać na 2 hrupy. Kurec spakojny — całaviek lubiačy žyćcio i usiakija jaho čaroŭnaści. Dobruju kuchniu, dobraje siabroŭstva, elehantnaje akružańnie. Takija bolej lubiać cyharu, lulku. Kuryć dla zmysłovaj pryjemnaści. Pavolna biareć cyharu ci lulku, zapalivaje i dylektujecca, kuračy. — Kurec uschvalavany vyciahavaje papiarosu chutka, nervova, kuryć blizu instynktoŭna i paŭrytualna. Palić jon, kab źmienšyć svoj stan napiaćcia i padraźnieńnia, abo adviarnuć ad taho stanu svaju uvahu, uspakoicca i zabycca.

Viestki. Pavodle rapartu Mižnarodnaj Arhanizacyi da Vyzvaleńnia (FAC) kala 2.000.000 ludziej na śviecie haładuje. — Instytut, jaki zajmajecca Ralejnictvam, ćvierdzić, što na śviecie isnuje bolej 30.000 zbažavych admienaŭ; hety instytut maje z tych admienaj nasiańnia.

„Toje tolki dziela niečaha varta, z katoraha całaviek moža papravicca i mudraści navučycca”.

U Jugaslavii jość 6 respublikaŭ, 5 narodaŭ, 3 movy i 2% analfabetaŭ.

Ludzi, katoryja nia mohuć pisać, šmat pišuć ab tych, katoryja pavinny pisać. London.

Karol saski nieščaślivy muž spadaryni Tosselt, katoraja adyšła ad jaho, časta pryježdžaŭ u Styryju na palavańnia. Z akazii svajho pabytu byŭ zaprošany praz palaŭničaje siabroŭstva na jubileušny abchod. Karol palaŭničych vyskazaŭ adpaviednuju pramovu. Karol saski łaskava jaho vysłuchaŭ, a majučy na dumcy svaju karaleŭskuju hodnaść, z humaram skazaŭ „Karalu palaŭničych”. — Pad peŭnym uzhladam my abodvy kalehi ... „Karol palaŭničych” praz chvilinu zadumaŭsia nad adkazam i u žachlivaści prysutnych skazaŭ: Tak jość, Vysokarodny Spadaru! Ad mianie taksama uciakła žonka.

Na „Siaŭbit” atrymana ad Sp. J. Čarnieckaha $5, Sp-ni V. Machnač $2, ad F. Ch. $50. Usim ščyraje padziaka.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor): Rev. Francis Czerniawski
164 Broadway, Fort Edward, NY.